

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

IV ГОДИНА

СООБРАЌАЈНА СТРУКА
Техничар за патен сообраќај

Скопје, 2008 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за патен сообраќај

1.2.2. Струка: сообраќајна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет: четврта

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет : задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по *организација на патниот сообраќај* ученикот стекнува знаења и се оспособува:

- да ги дефинира основните поими од организацијата на патниот сообраќај;
- да ги познава елементите врз база на кои се организира товарниот сообраќај;
- да ја објаснува организацијата на транспортна фирма или компанија;
- да ја истакнува улогата на возниот парк во транспортната компанија;
- да ја објаснува работата и производноста на возниот парк, односно показателите за валоризација на успешноста на транспортната компанија;
- да ја опишува организацијата на меѓународниот товарен сообраќај;
- да ги објаснува шпедитерските активности во меѓународниот транспорт;
- да се вклучува во тимска работа.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставата по наставниот предмет *организација на патниот сообраќај*, односно постигнување на поставените цели, потребни се предзнаења од наставните предметот: организација на патниот сообраќај од III година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу темат. целини и меѓу предметите
1. ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПАТНИОТ ТОВАРЕН СООБРАЌАЈ	8	Ученикот: -да го сфаќа значењето од организацијата на товарниот сообраќај; -да ги наведува поделбите врз база на кои се организира товарниот сообраќај; -да го истакнува значењето на одделни изрази што се употребуваат при организацијата на товарниот сообраќај; -да ја познава основната организациона структура на транспортните претпријатија за товарен сообраќај; -да ја истакнува основната структура на поддршка во компанијата; -да ја сфаќа организационата пракса во малите транспортни компании; -да ја опишува работата на внатрешната контрола во претпријатието.	-Објаснување на поимите што се од посебно значење во товарниот сообраќај; -презентирање на организационите поделби на патниот товарен сообраќај; -дискусија за улогата на товарниот сообраќај за развојот на земјата; -дискусија за основната организациона структура на транспортните претпријатија; -објаснување на значењето на одредени организациони делови на транспортното претпријатие; -опишување на мало транспортно претпријатие и неговата организациона структура.	

2. ВОЗЕН ПАРК НА ТРАНСПОРТНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА	6	<p>- Да ги познава критериумите за формирање и организирање возен парк на транспортно претпријатие; -да го разбира значењето на поимот инвентарски возен парк; -да ја опишува експлоатационо-техничката поделба на возниот парк.</p>	<p>-Објаснување на условите и критериумите за формирање возен парк; -опишување на процесот на организирање на возен парк; -демонстрирање примери и објаснување за структурата на возен парк; -објаснување на основната експлоатационо - техничка поделба на возниот парк.</p>	
3.ЕЛЕМЕНТИ НА ТРАНСПОРТНА РАБОТА НА ВОЗЕН ПАРК	8	<p>- Да ги објаснува основните транспортни процеси во товарниот сообраќај во поглед на: фазите, организацијата на возењето, изборот на возилото, екипажот и патот кој го поминуваат возилата; -да ги наведува основните единици за мерење на транспортната работа и елементите за работа на возниот парк.</p>	<p>-Објаснување на основните транспортни процеси и фази; - дискусија со примери од организацијата на возењето и изборот на превозниот пат и возилото; -објаснување на единиците за мерење на транспортната работа и елементите за работа на возниот парк.</p>	
4. ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ И КОНТРОЛА НА ПРЕВОЗНАТА РАБОТА	6	<p>-Да го опишува режимот на работа на возилата и возачите при превозот; -да го познава диспечерското раководење и организацијата со работата на товарниот сообраќај; -да изработува план на смена односно задолжување на возило; -да го познава процесот на евиденција и контрола на работата на возилата.</p>	<p>-Објаснување на режимот на работа на возилата и возачите согласно понудената транспортна работа; -давање примери за диспечерски активности; - објаснување на процесот на евиденција и контрола на работата на возилата.</p>	
5.МЕРЕЊЕ НА РАБОТАТА НА ВОЗНИОТ ПАРК(ПРЕВОЗЕН ЕФЕКТ)	8	<p>-Да ја познава класификацијата на показателите за мерење на работата на возниот парк; -да ги разбира временските показатели, показателите на брзини, показателите за изминат пат и оние за</p>	<p>-Објаснување на основната класификација на показателите и се дискутира преку соодветни примери за секој од нив.</p>	

		искористување на носивоста на возниот парк односно капацитетот на возниот парк .		
6. ТРАНСПОРТНАТА РАБОТА НА ВОЗНИОТ ПАРК ВО ФУНКЦИЈА НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ НА РАБОТАТА НА ВОЗИЛАТА	4	-Да ја објаснува постапката за пресметка на транспортната работа на возен парк искажана во тонски километри; - да ја објаснува постапката за пресметка на транспортната работа на возен парк искажана во тони на превозен товар.	-Објаснување на начините за пресметка на транспортната работа; -укажување на значењето за пресметка на транспортната работа.	
7. ПРОДУКТИВНОСТА НА ВОЗНИОТ ПАРК ВО ФУНКЦИЈА НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ НА РАБОТАТА НА ВОЗИЛАТА	12	- Да ја објаснува постапката за пресметка на полна и работна продуктивност за различни временски периоди; -да ја сфаќа зависноста на работата на возилото пресметано во тонски километри од растојанието на превозот од брзината на движењето, искористувањето на превозната носивост на возилото, коефициентот на искористување на изминатиот пат и времето на натовар и растовар.	-Објаснување на полната и работната продуктивност за различни временски периоди; -демонстрирање примери за зависноста на работата на возилото искажана во тонски километри за различни видови на измерители.	
8. МЕЃУНАРОДЕН ТОВАРЕН СООБРАЌАЈ	6	-Да ги истакнува карактеристиките на меѓународниот товарен сообраќај; -да ја разбира организацијата на возењето во меѓународниот товарен сообраќај; -да ја познава меѓународната документација и дозволи.	-Објаснување на суштината на организацијата на меѓународниот товарен сообраќај; -давање примери за организацијата на возењето водењето и подготовката на товарот во меѓународниот товарен сообраќај; -демонстрирање примери за меѓународни дозволи потребни за извршување на превозот.	

<p>9.ШПЕДИЦИЈА И ШПЕДИТЕРСКИ РАБОТИ ВО МЕЃУНАРОДНИ-ОТ СООБРАЌАЈ</p>	<p>8</p>	<p>-Да ги познава задачите на меѓународната шпедиција, настанување и основни карактеристики;</p> <p>- да ги разликува видовите шпедиција според карактеристиките на работењето и територијата на вршење на дејноста;</p> <p>- да ја сфаќа поделбата на шпедицијата според меѓусебните правни односи на шпедитерот и коминтетот;</p> <p>-да ги наведува превозните документи за шпедитрески дејности, ТИР карнети;</p> <p>- да го познава издавањето на превозни, АТА карнети, ЕЦС карнети, превземање на гаранции за превозни тарифи во товарен сообраќај;</p> <p>-да ги опишува царинските постапки во меѓународниот товарен сообраќај.</p>	<p>-Објаснување на суштината на шпедитерските активности во меѓународниот товарен сообраќај;</p> <p>- демонстрирање на меѓународниот товарен сообраќај преку практични примери.</p>	
--	-----------------	--	---	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

Целите на наставниот предмет **организација на патниот сообраќај** се реализираат со примена на наставните форми: фронтална, групна и индивидуална. Како наставни методи може да се користат: демонстрација, дискусија, решавање на проблеми, активна демонстрација на учениците, учење преку сопствено откривање и др.

Активности на ученикот: црта, набљудува, споредува, прибележува, чита, открива, учи независно и работи домашни задачи.

Активностите на наставникот се: организира и раководи активна и индивидуална дејност кај учениците, објаснува, организира и води дискусија, дава инструкции, пишува на табла, демонстрира, ги оценува задачите, поставува прашања, регистрира, оценува и ги анализира резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење по предметот **организација на патниот сообраќај** треба да се изведува преку стручно – теоретска настава, да се создадат оптимални услови за индивидуализираната настава и работата во тимови, како и проектни задачи и индивидуални домашни. Образовните активности се организирани според неделен распоред на часовите во четири тримесечја и во две полугодија.

4.4. Наставни средства и помагала

За ефикасно реализирање на целите на наставниот предмет **организација на патниот сообраќај** се применуваат разни средства и помагала како: графоскоп, видеоснимки, слајдови, фотографии, компјутер, ЛЦД проектор и слично.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно, преку усно и писмено проверување на знаењата. Исто така, на крајот од полугодieto и наставната година се проверуваат постигањата на учениците преку изготвени тестови на знаења од тематски целини релизирани во текот на полугодieto и наставната година. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма, се постапува согласно на законската регулатива за средно образование.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **организација на патниот сообраќај** треба да ги поседува следните педагошки, персонални и професионални карактеристики: да е психофизички здрав, да владее со литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образование, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа и да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен и способен за примена на иновации во образовната технологија.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот **организација на патниот сообраќај** ја реализираат кадри со завршени студии по:

- **сообраќај - насока патен сообраќај;**

со здобиена педагошка, психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

Воспитно-образованата работа по овој наставен предмет се реализира во специјализиран училница, опремена со соодветни наставни средства и материјали.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: март 2008 година

7.2. Состав на работната група:

1. Ридван Зекири, советник во центарот за стручно образование и обука - Скопје
2. Благој Јованов, професор во АСУЦ „Боро Петрушевски“ - Скопје
3. Ѓорге Марчин, професор во СОУ „Никола Карев“ - Струмица

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2008 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по предметот **организација на патниот сообраќај** ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 11 – 4721/12 од 20.06.2008 година.